

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

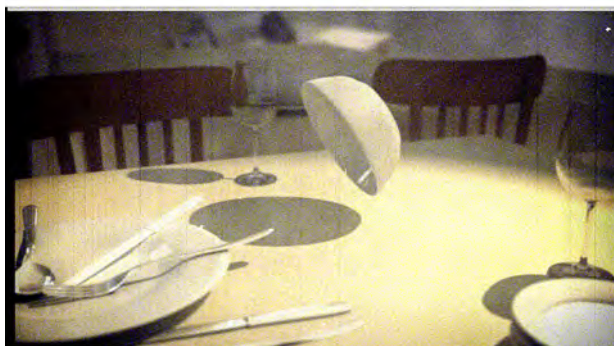
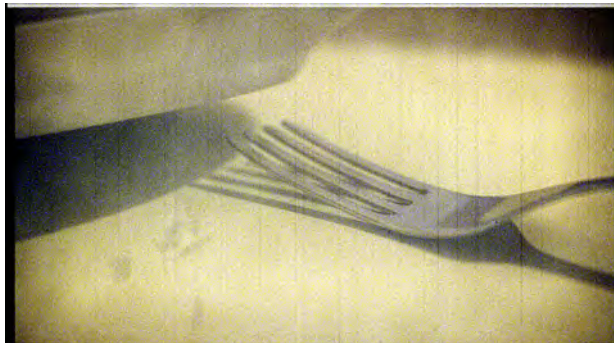
To Catch a Falling Feather

Recomposed for LUMC

werk van Eelco Brand, Lin de Mol, Lara de Moor,
Lon Godin, Lynne Leegte en Erik Odijk
samengesteld door Lara de Moor en Lynne Leegte

galerie LUMC
28 november 2013 t/m 26 januari 2014

Eelco Brand, drie stills uit *Dinner Table*, 2011, 3D-animatie met geluid

Deze uitgave begeleidt de tentoonstelling *To catch a Falling Feather* in de galerie LUMC van 28 november 2013 t/m 26 januari 2014

Tekst: Jetteke Bolten-Rempt
Opmaak en pre-press: SilverArrow

Afbeelding voorzijde: Lynne Leegte, *Hands*, 2008, piezo print 30 x 40 cm

To catch a falling feather

Er bestaat in het Nederlands naar mijn weten geen kant en klare vertaling voor het subtiele Engelse gezegde dat de titel van deze tentoonstelling vormt. Het wil zoveel zeggen als 'een toevallige, maar gelukkige vondst'. Toegepast op het werk van de kunstenaar, is het de gave om het waardevolle in toevallige gebeurtenissen, vormen, situaties, etc. te ontdekken en weer te geven.

Bij het naderen van de galerie in het LUMC word je tot de tentoonstelling uitgenodigd door het videowerk *Dinner Table* van Eelco Brand, geprojecteerd op de enigszins donkere 'buitenwand'. De tafel, glazen, borden, bestek lijken klaar om bij aan te schuiven ware het niet dat de diner-attributen traag bewegen, begeleid door even trage klanken. Op geraffineerde wijze geënceneerd, dansen de glazen, kommen en borden en vallen – zonder te breken - vederlicht zwevend bóven de tafel, inclusief levensechte schaduwen. Het spel van beweging, licht en kleur is het feestmaal zelf. Deze 3D animatie vormt een verrassende, wel heel eigentijdse variant op het oerhollandse 17de-eeuwse stilleven van kunstenaars als Willem Kalf of Willem Claesz. Heda die ook menig ragfijn glas of kostbaar bord, voor de compositie omgevallen of scheef gezet, hebben vereeuwigd... Eelco Brand weet hier met behulp van digitale technieken en animaties de werkelijkheid naar zijn hand te zetten tot een ruimtelijk visioen en vangt zo kennelijk een vallende veer volgens de samenstellers van de tentoonstelling *To Catch a Falling Feather*.

Twee van de zes deelnemende kunstenaars, Lara de Moor en Lynne Leegte, stelden de tentoonstelling samen met die poëtische titel – in de vertaling zelfs een alliteratie. Een samenbindende factor is voor hen het handwerk – en dat geldt ook voor de digitale animaties en video's - dat 'net als bij een jongleur, in een zekere repetatieve handmatigheid, de denkprocessen anders beïnvloedt' om met Lara de Moor te spreken.

Eerst was de tentoonstelling - in andere samenstelling en met vele positieve reacties - te zien in de Maatschappij *Arti et Amicitiae* (voor Kunst en Vriendschap). Sandrine van Noort, kunstadviseur van het LUMC stelde voor om de tentoonstelling opnieuw in galerie LUMC te laten zien. Niet alleen omdat het LUMC van verschillende deelnemende kunstenaars werk in de collectie heeft, maar ook omdat de tentoonstelling goed aansluit bij het tentoonstellingsbeleid van de galerie. Speciaal voor het LUMC stelden de curatoren Lara de Moor en Lynne Leegte de tentoonstelling opnieuw samen.

Lara de Moor (Den Haag, 1969; www.larademoor.com)

Noch voor het LUMC noch voor mij is Lara de Moor een onbekende. In 2007 had zij een solotentoonstelling in galerie LUMC (*Other Grounds*) en in 2009 was haar werk daar te zien in de presentatie van de recente aanwinsten van het LUMC. Lara de Moor schildert herkenbare voorstellingen in een realistische stijl. Maar daarmee is de kous nog niet af. Zij zoekt en vindt in de voorstelling elementen die, hoe realistisch ook weergegeven, net niet voldoen aan de verwachte werkelijkheid. Zij is geboeid door het denkbeeldige scharnierpunt, waar vertrouwde herkenning verandert in vervreemding.

Lara de Moor, *Dipped Hand*, 2013, olieverf op doek, 47 x 38 cm

Soms ontstaat deze revelatie door de discrepantie tussen taal en beeld zoals in het recente werk *Dipped Hand*.

Tegen de achtergrond van de sluikvallende bloemetjeszomerjurk hangt de enigszins overbelichte, slanke vrouwenhand ontspannen neer. We zien maar een stuk van de staande figuur: van middel tot halverwege het bovenbeen. Tweederde van de vier licht gebogen vingers en de duim eronder of erachter zijn in het donker weergegeven. In eerste instantie 'lees' je de nu eenmaal in realistische schilderkunst voor de handliggende betekenis ervan: schaduw. De titel daarentegen geeft ineens een heel andere draai aan je waarneming. Wat je als schaduw interpreteerde is misschien wel afgewerkte olie of inkt waarin zij haar hand doopte. Op datzelfde moment verliest het lieflijke beeld zijn onschuld.

Lara de Moors werk balanceert tussen (denken te) weten en zien, of met haar eigen woorden 'niet vóór maar achter de ogen zien'. Dat (denken te) weten en zien niet altijd met elkaar spoort, ervaart iedereen wel eens. In het grote doek *The Study* verbeeldt zij zo'n situatie indringend. De attributen van een studeerkamer tegen een uitzicht op de tuin. Het lege bureau en de lege stoel in het onderste gedeelte van het schilderij worden heftig beschenen en weerkaatsen licht dat niet uit de dichtbegroeide groene tuin buiten lijkt te kunnen komen. Dat komt mede door het oogpunt vanwaar we de voorstelling zien, maar ook door de kleur.

We veronderstellen een hoog, smetteloos raam waardoorheen we de dichte begroeiing zien in talloze tinten groen met linksboven en nauwelijks te onderscheiden fragmenten van monumentale architectuur. De kale werkelijkheid van het studeren – dat zich in je hoofd afspeelt – lijkt de weg te openen voor overweldigende natuurbeleving, waarvan het beeld overigens ook in je hersens is opgeslagen. Voor en achtergrond hebben conceptueel met elkaar te maken. Verlangen en werkelijkheid.

Het gaat Lara de Moor om de grens van aanneemelijkheid en het onwaarschijnlijke, soms zelfs onmogelijke. Op dat vlak bevriest zij haar idee. Het lijkt waarschijnlijk maar kan niet echt. Zo'n moment in haar schilderijen teweegbrengen is als het plukken van een vallende veer uit de lucht.

Zij blijkt niet de enige kunstenaar te zijn die geboeid is door het vrijwel ongrijpbare veranderen van de betekenis van het beeld.

Lara de Moor, *The Study*, 2012 olieverf op doek, 200 x 140 cm

Lynne Leegte (1965, Luton, GB; www.lynneleegte.com)

Foto's, sculpturen en installaties zijn de resultaten van wat Lynne Leegte tot daden beweegt. De titels van haar werk duiden op alledaagse dingen die zij op niet alledaagse wijze gestalte geeft: *Book*,

Lynne Leegte, *Handkerchief and tears*, 2009, c-print en 2010, brons, 30 x 16 x 7 cm

The pages, Handkerchief, Hands, Tears. Tranen. Wie is er niet ervaringsdeskundig? Het betraande gezicht van het zigeunerjochie, of, dat van Mauro die - bijna - werd uitgezet... *Tears make more tears* luidt een Armeens gezegde. De tranen die Lynne Leegte vangt zijn nu eens scherp, als langgerekte druppel in glas gevangen en gefotografeerd, dan lichtvoetig dramatisch als een parelsnoer: eindeloos maar mooi en elegant. Ook de albasten zakdoek waarmee haar model (zij zelf?) haar ogen droogt en die suggestief lijkt te druipen van tranen, als foto of in brons gegoten, verbeeldt vederlicht eindeloos verdriet.

Lynne Leegte, *Open Book*, 2012, c-print 22 x 42 cm

Haar focus op het boek, in foto maar ook als sculpturen van albast, is van een klassieke schoonheid die het 17de-eeuwse vanitas stilleven in herinnering brengt.

Over de vergankelijkheid van het leven en de blijvende waarde van het boek: wie schrijft die blijft. Het was de Leidse David Bailly die in zijn programmatische zelfportret als jonge man ons de ijdelheid der ijdelheden en alles is ijdelheid inwrijft aan de hand van alle daarvoor gangbare symbolen, jeugd, muziek, de zeepbel, het halfvolle glas, schoonheid, de uitgeblazen kaars, pijp, de schedel, de parelsnoeren, het boek ...

David Bailly, *Vanitas met zelfportret als jonge man*, 1651, olie-
verf op paneel. Leiden, Stedelijk Museum De Lakenhal

Milan Kundera's prachtige titel *De ondraaglijke lichtheid van het bestaan* zou ook kunnen gelden voor Lynne Leegte's werk, zij het dat zij ook troost biedt door het beeld: de rij banieren met telkens het zakdoekje dat zij haar modellen in talrijke verschijningsvormen laat vasthouden doet dat. Zo licht, maar we weten waarvoor het is.

Groepstentoonstelling *To Catch a Falling Feather*, in *Arti et Amicitiae*, Amsterdam, 31/8 - 6/10 '13

Lin de Mol (Amsterdam, 1966; www.lindemol.nl)

Video installaties, projecten in de openbare ruimte, fotografie, film en tekeningen vormen de media waarin Lin de Mol zich uitdrukt. Ik herinner me goed haar eerste opdracht die zij van het Prins Bernhard Fonds, net na haar studieperiode aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam kreeg: *Tension Tamer 1* was de titel van het videowerk waarin, traag en voortdurend het lange stijle haar van een model werd gestreeld. De videocamera focust op het hoofd met het zwarte haar, gezien van achteren en bijna beeldschermvullend, zodat het beeld een grote mate van abstractie krijgt. Je ziet ook haar gezicht – even – om de anonimiteit te doorbreken. Het werk werd aangebracht in de ‘vrouwengang’ van de Bredase koepelgevangenis, inspelend op de heilzame werking van het strelen van haar, wat je dan ook op je kerfstok hebt.

In haar toelichting op het recent gepubliceerde *Book of Determination* zegt Lin de Mol: ‘In alles zit een verhaal, zoals voor de beeldhouwer het beeld in de steen verborgen zit.’ Die verhalen maakt zij los door ze heel nauwkeurig en geconcentreerd te tekenen tot ze lijken te leven. Deze momenten brengt zij ook met de camera tot leven: ‘Ergens in het midden tussen tegenstelling en overeenkomst is een moment van inzicht’. In de video installatie *the end of housekeeping* van 2002 (een bank, kleding, koffietafel en 3 monitoren), zien we een schaal met late zomervruchten – witte druiven, stukken appel, een banaan. Als de warme zangstem (van Percy Sledge) be-

Lin de Mol, *Warm & Tender Love*, uit *the end of housekeeping*, video installatie 2002

gint te zingen 'Let me wrap you in my warm and tender love' begint op de tros druiven een lichtblauwe, doorschijnende vlam te branden die na verloop van tijd ook achter de doorgesneden appel op het tafelblad opvlamt om, zoals de zanger zingt, warm en teder een van de schaal gevallen druif te 'omvlammen'. Hier spreekt een empathisch moment van inzicht, niet geheel ontbloot van humor...

The thinning is de titel van een video installatie uit 2011 bestaande uit een kartonnen doos met een LCD scherm. Kijk je de doos in dan zie je een, op het eerste gezicht, eenvoudig maar technisch gelaagd bewegend videobeeld. Het 'begint' met een lege kamer met decoratieve banden langs het hoge plafond en op 'ooghoogte', als je erin zou staan; op de achterwand een hoge, smalle opening (zonder deur) even rechts van het midden van de muur. Voor de deuropening hangt een transparant vitragegordijn waardoorheen

je in de verte een fragment van een soort Texaans landschap ziet. Dan begint het gordijn te bewegen, elegant en traag naar binnen geblazen door een, op het gehoor, stevige wind. Gelijktijdig met dit bewegen en het geluid zie je het buitenlandschap in de kamer opdoemen. De horizon met verre heuvels vervangt overtuigend de rigide decoratieve band en je waant je omgeven door het woestijnige land met hoge blauwe lucht bezaaid met witte wolkenrijen. Dit beeld vervaagt om vervolgens weer op te doemen, in een voordurende loop. Deze sterk contrasterende ruimte-ervaringen worden nog verhevigd doordat je je hoofd ongeveer in de kartonnen doos moet steken om het tafereel te zien en intensief te ervaren. Dromen staat vrij, zelfs als je alleen beschikt over een kartonnen doos, maar dan wel liefst met een LCD scherm...

Voor Lin de Mol is de samensmelting van verbeelding en feiten in één beeld zo iets als het vangen van een veer die valt. Het geregisseerde toeval werkt wel mee met de genade!

Lin de Mol, *the thinning*, 2011, video-installatie, 38 x 43 x 68 cm, kartonnen doos, LCD scherm

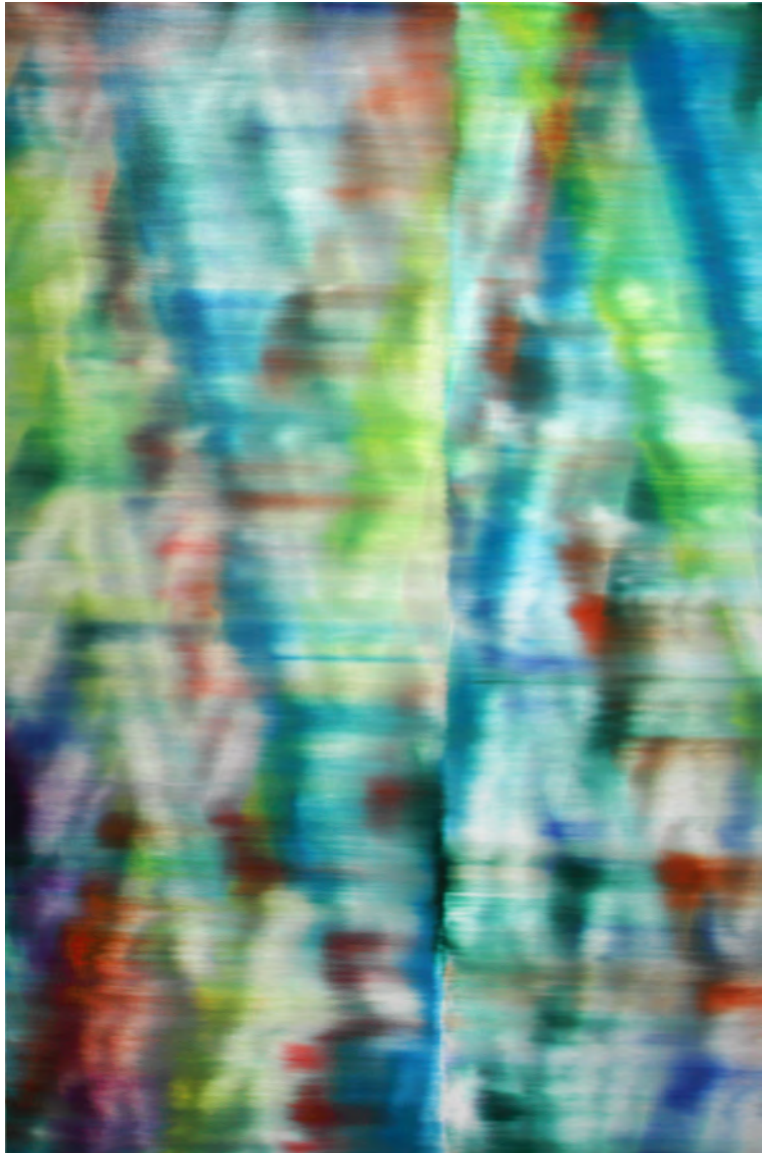
Lon Godin, 2 x *Panta Rhei*, 2009, 250 x 150 cm en achteraan
Drag, Foto 250 x 150 cm en Animatie projectie, bij Galerij
Reuten, Amsterdam

Lon Godin (Sydney, 1958; longodin.blogspot.nl)

Je zou haast denken dat de voornamen doorslaggevend waren voor de keuze van de deelnemende kunstenaars: Lara, Lynne, Lin en Lon. Maar getuige hun werk is toch het betrappen van het ultieme moment van eenheid der tegendelen dat hen samenbindt. Dat gaat bij Lon Godin op een heel andere manier dan bij haar reeds besproken collega's. Abstract of liever voorstellingsloos zijn haar werken, geschilderd of bewegend vastgelegd in video. Eenvoudige, geometrische patronen – horizontaal, vertikaal, diagonaal - zijn het vaak die zij op het groot formaat doek aanbrengt. Maar dan begint het proces om, door laag over laag te schilderen, het patroon zoveel fluiditeit te geven dat een sensueel effect van gestolde beweging ontstaat van voren naar achter, een beweging die je herkent van het fotografisch inzoomen, het naderbij halen en vergroten van details tot ze wazig worden. Op dat moment gaat het patroon over in 'stabiele beweging'. Heeft zij dat moment van metamorfose - niet verandering van de vorm maar van de aard van het zichtbare - bereikt, dan is het werk af. *Panta Rhei* is een mooi gekozen titel voor zo'n werk: Alles Beweeft – ook al zie je het niet.

In haar videobeelden brengt zij de activiteit van het aanbrengen van het materiaal heel dichtbij. De titel is veelzeggende *Fluid*. Vloeibaar verandert het beeld van kleur en 'textuur'. Het geluid van fragmenten harde wind, stromend water, tikken van de klok of iets dergelijks slepen je mee in het ritme van het beeld.

Jaren werkte zij uitsluitend in zwart en wit en tinten grijs, totdat zij het mysterie van het ruimtelijk effect van licht en donker letterlijk in al zijn toonaarden in haar vingers had. Zo'n twee jaar geleden liet zij kleur toe, met de passende titel *Lumen* (licht). De kleur elementen die zij ook laag over laag bewerkt, lijken te tolleren en te stralen en te tintelen als Venetië in het voorjaar.

Lon Godin, *Lumen* 2012, olieverf op doek, 230 x 150 cm

Erik Odijk (Deventer 1959; www.erikodijk.nl)

Het maken van – muurgrote - tekeningen heeft de laatste decennia zijn plaats in de kunstgeschiedenis terecht weer opgeëist, zoals het Stedelijk Museum Schiedam in 2011 bewees met de groepstentoonstelling *All about Drawing* waaraan 100 Nederlandse kunstenaars deelnamen. De directheid van het tekenen verschaft de beschouwer ook direct toegang – je blijft elke streep of handeling zien en er is, in tegenstelling tot in de schilderkunst, weinig te verbergen onder een volgende laag .

Erik Odijk, *Oscillation*, 2004, Houtskool en pastel op papier, 196 x 325 cm

Erik Odijk exposeert sinds 1992 zijn enorme tekeningen waarmee hij wedijvert met de natuur zelf. Houtskool en pastel op papier zijn de eenvoudige middelen waarmee Odijk je de 'awesome' ervaring van oerwoud en soms gevallen woudreuzen laat meebeleven. Het licht-donker en de zichtbare tijdsduur waarvan de tekening getuigt, vormen een deel van het ontzagwekkende effect ervan. Maar ook als hij kleur gebruikt, bijvoorbeeld om het mos op de boomstronk of geaderde rotsblokken weer te geven, trotseert hij veeleer de eeuwenlange ontstaansgeschiedenis ervan dan dat de vluchtige

Erik Odijk, *Ratera*, 2013, houtskool en pastel op papier, 240 x 358 cm

impressie hem boeit. Met zijn recente tekening *Ratera* overtreft hij zichzelf in mijn ogen.

Op een stuk papier van bijna twee-en-een-half bij drie-en-een-halve meter zien we een fragment van een wilde waterval langs een aubergine-zwarte rotsformatie storten. De vaart ervan is stopgezet om een glimp ervan voor ons te bewaren. Nog afgezien van de verbazingwekkend gedetailleerde levensechtheid van de voorstelling geven de tweedeling licht-donker, wit/grijs-kleur/zwart en de trapsgewijze diagonale verdeling van rots en water een presentie die elke afleiding afkapt. Voor de kijker gaan verwondering, bewondering maar ook bedreiging hand in hand. Hier is een veer zelfs in de storm toch gevangen!

Eelco Brand (Rotterdam, 1969; www.eelcobrand.nl)

Van oorsprong schilder, dat wil zeggen met verf en al wat daarbij hoort, schildert Eelco Brand al weer geruime tijd op virtueuze wijze met pixels en digitale technieken, waarmee hij – gewichtloos als het digitale beeld zelf - hilarisch commentaar geeft op soms onbeduidende onderwerpen om meteen tot de essentie te komen. Met *_.movi* uit 2013 geeft Brand de bosaardbei de gelegenheid om zijn tot nu toe verborgen talenten te onthullen. Het honingzoete besje blijkt, in het diepst van zijn gedachten, de openbare verlichting van het kabouterbos, aan het licht gebracht door Eelco Brand.

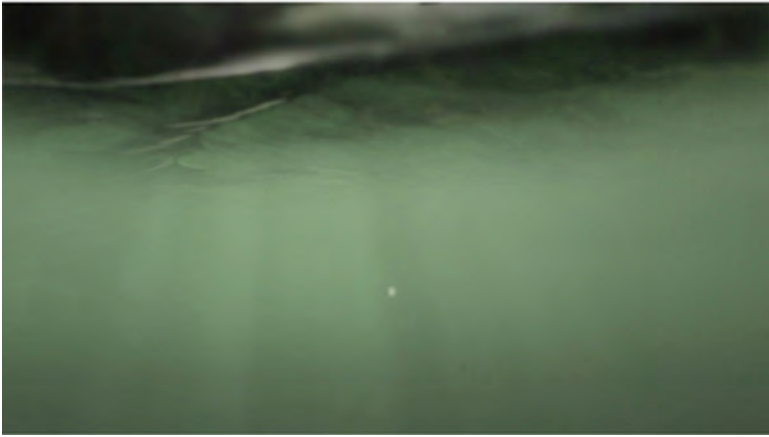

Eelco Brand, *_movi*, 2013

Minder anecdotisch is de animatie met het groene zomerbomen-landschap. Op de voorgrond stroomt water, van rechtsachter naar links voor, eindeloos. Tegelijkertijd verschuift het oogpunt naar onder water en terug. Het 'in den beginne' horizontaal in twee gelijke delen verdeelde beeld is vol contrast: boven/onder, ver/dichtbij, stilstaand/bewegend, vast/vloeiend, vaag/scherp en missschien nog wel meer. We lijken getuige van het eeuwigdurend begin van de schepping, lees het maar (Gen. 6:13).

Vooraf getuigend van zijn grote gevoeligheid voor en verwondering over de natuur is het oneindig in- en uitgezoomed bloemenveld in het voorjaar. Heel traag zwenkt het beeld vertikaal van hoog naar laag, van de wolken tot aan de wortels van de boterbloem en vice versa. Vier beeldkasten op elkaar gestapeld tonen dit doorlopende beeld. Endless, silent. En steeds die mooie voorjaarsdag die maar niet voorbijgaat...

In een informatief filmpje op youtube zegt hij zelf dat hij met opzet maatschappelijke actualiteiten of nieuws-items buiten zijn werk houdt, hoewel hij als persoon wel politiek geëngageerd kan zijn. Ook wil hij de 'decors' van zijn animaties, de locaties die hij construeert en waar hij de metamorfose zich laat afspelen niet letterlijk een bepaalde plek laten zijn. Hij animeert de beeldverandering heel 'realistisch' maar niet gebonden aan 'onze' tijd en plaats. De voorstelling krijgt zo een universeler karakter. Parallel aan de natuur, zou je kunnen zeggen, maar met eigen regels en wetmatigheden, met soms een surreëel effect. De animaties zijn als het ware met de 'muis' gemaakte bewegende schilderijen, of bewegende stills, zonder verhaal, zonder begin, zonder einde, een perpetuum mobile.

Eelco Brand, drie stills uit *R.movi*, 2005, 3D-animatie, doorlopend, met geluid

Eelco Brand, *C.movi*, 2011, 3D animatie, doorlopend, geluidloos, ed. 6